

PROTEGIR LA LACTÀNCIA MATERNA: UNA RESPONSABILITAT COMPARTIDA

És indispensable que s'aconsegueixi un diàleg entre tots els actors involucrats i interessats per a poder crear un entorn social, en tots els àmbits possibles, favorable i còmode perquè les famílies puguin continuar donant el pit el temps que vulguin i sense haver de veure's obligats a decidir. Per aquest motiu, una constant protecció i defensa de la lactància materna és indubtablement, una responsabilitat compartida.

La Setmana Mundial de la Lactància Materna- o World Breastfeeding Week en anglès- se celebra cada any des del dia 1 fins al dia 7 d'agost per a encoratjar la lactància i millorar la salut dels bebès al voltant del món¹.

Durant aquesta setmana es commemora la Innocenti Declaration signada en 1990 per organitzacions governamentals, l'OMS, UNICEF i diverses organitzacions nacionals i internacionals per a protegir, promoure i donar suport a la lactància materna. Aquesta campanya va sorgir en 1992 amb diversos temes anuals, i en 2016 la WBW es va comprometre amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

Aquesta iniciativa va ser creada per l'Aliança Mundial Pro Lactància Materna (WABA per les seves sigles en anglès), que, juntament amb altres

organitzacions internacionals com les Nacions Unides UNICEF o l'OMS, coordina la Setmana Mundial de la Lactància (d'ara endavant WBW).

Aquest últim any 2020, en plena expansió d'una pandèmia mundial, la WBW va tenir com a temàtica "donar suport a la lactància materna parell un planeta més saludable"². Es va centrar en l'impacte de l'alimentació infantil en el medi ambient i canvi climàtic encara que sempre focalitzant a promoure, secundar i protegir la lactància materna per a la salut del planeta i la seva gent³, context que desgraciadament anava a l'una amb la crisi sanitària viscuda.

Aquest any 2021 en canvi, "Protegir la lactància materna: una responsabilitat compartida" és el tema seleccionat per a la WBW per l'Aliança Mundial per a la Lactància Materna.

¹ WHO. (2019). *World Breastfeeding Week 2019*. Organización Mundial de la Salud

² OPS. (2020). *Semana Mundial de la Lactancia Materna 2020*. Organización Panamericana de la Salud.

³ Ibidem.

Font: Alianza Mundial Pro Lactancia Materna (WABA)

La iniciativa #WBW2021 cerca sobretot un enfocament cap a salut pública quant a aquesta alimentació, "en el qual els governs i altres parts interessades treballin junts per a crear un entorn propici per a la lactància", permetent protegir-la i secundar-la d'una manera fonamental. Així mateix, "reconeix la lactància materna com una responsabilitat compartida i implementa polítiques basades en evidència sobre el que sabem que funciona per a secundar-la"⁴. Això permetria que nous canvis en les polítiques i les pràctiques permetin ajudar i marcar una gran diferència en els pares amb nens en període de lactància.

Per tant, la temàtica d'enguany se centra sobretot en com la lactància materna contribueix a la supervivència, la salut i el benestar de tots- per la qual cosa és imperatiu que la seva protecció, tema

que segueix en paral·lel l'àrea temàtica número 2 de la campanya WBW- SDG 2030, que assenyala el vincle entre la lactància i la salut i supervivència de tant dones com nens i nacions.

Aquests últims anys s'ha donat especialment importància al paper fonamental de la lactància materna, sobretot després de les recomanacions de l'organització l'OMS, que reconeix la importància de la lactància materna en els primers 6 mesos de vida dels bebès. D'igual manera, recomana seguir amb una alimentació combinada juntament amb altres aliments fins que els nens tinguin com a mínim dos anys. Estudis científics han demostrat que els nens alimentats amb llet materna tenen menys riscos de salut tant a edats primerenques com a edats adultes, sent menys propensos a malalties com la diabetis o malalties

⁴ WABA. (2021). *Protect Breastfeeding: A Shared Responsibility. World Breastfeeding Week*. World Alliance for Breastfeeding Action.

respiratòries. És per això que una correcta implementació del Codi Internacional de Comercialització de Succedanis de la Llet Materna i les seves posteriors resolucions (d'ara endavant, el Codi) és essencial, ja que té com a objectiu ajudar a proporcionar una lactància segura, protegida i eficient, així com un ús correcte dels succedanis de la llet materna, perquè aquests siguin utilitzats només quan siguin necessaris i els seus consumidors tenint la informació correcta i necessària, mitjançant els mètodes apropiats perquè siguin comercialitzats i distribuïts.

Objectius 2021

En cada setmana anual es busca complir quatre objectius principals, en informar els seus celebrants sobre el tema triat aquest any, ancorar el tema dins de l'agència mundial de la lactància, interactuar amb persones i organitzacions per a aconseguir un major impacte i finalment impulsar l'acció sobre el tema seleccionat i qüestions relacionades⁵.

Els principals objectius d'enguany es basen a informar la població sobre la importància de protegir la lactància, ancorar el suport a l'alimentació respiratòria com una responsabilitat vital de salut pública, interactuar amb persones i organitzacions per a aconseguir un major impacte i finalment impulsar l'acció sobre la protecció d'aquest tipus de alimentació per a millorar la salut pública⁶.

Per a poder garantir aquests propòsits, l'Aliança Mundial Pro Lactància Materna ha buscat explicar-

ho en 4 nivells: en l'àmbit nacional, en l'àmbit de sistemes de salut, nivell dels llocs de treball i finalment a un nivell social i comunitari.

En l'àmbit nacional

Hi ha moltes barreres que impedeixen que les dones puguin alletar als seus fills el temps que elles volen. Segons WABA, així com UNICEF i la OMS⁷, una falta de mobilització política i una inversió a llarg termini que protegeixi i doni suport a la lactància en un nivell nacional són les causes fonamentals⁸. És per això que seguir les directrius del Codi, així com les resolucions posteriors de l'Assemblea Mundial de la Salut és essencial perquè encara que 136 països han acceptat i implementat algun tipus de mesura legal per a executar-lo, no hi ha un veritable monitoratge o compliment- pel que deixa a moltes persones que volen donar de pit sense l'entorn necessari per a poder fer-lo.

No sols això: existeixen fins i tot diferències quant a les taxes de lactància entre els diferents països i en l'àmbit nacional⁹. Per exemple, als EUA, hi ha una diferència en el primer moment en què es comença i la durada d'aquest tipus de alimentació entre els diferents grups a causa dels antecedents socioeconòmics¹⁰.

Però no tot està perdut: ha quedat demostrat a través d'estudis que el nivell de salut pública pot marcar una diferència, a través d'inversions a llarg termini i noves polítiques que permetin una formació tant respecte a treballadors socials que ajudin i secundin d'una manera més directa com

⁵ WABA. (2021). *World Breastfeeding Week*. World Alliance for Breastfeeding Action.

⁶ WABA. (2021). *Protect Breastfeeding: A Shared Responsibility*. *World Breastfeeding Week*. World Alliance for Breastfeeding Action.

⁷ OMS (2017, 1 Agosto). *Los bebés y las madres del mundo sufren los efectos de la falta de inversión en la lactancia materna*. Organización Mundial de la Salud.

⁸ WABA (2021). *Protect Breastfeeding: A Shared Responsibility*. *World Breastfeeding Week*. World Alliance for Breastfeeding Action.

⁹ Ibidem.

¹⁰ Rodrigue, E. y Reeves, R.V. (2014, 10 Setembre). *Nursing opportunity class gaps in breastfeeding and policy changes*. Brookings.

una protecció social que permeti una igualtat tant a mares com a pares i que garanteixi els seus drets i el seu suport a la lactància, sobretot en entorns laborals.

La regulació del mercat de sucedanis de la llet materna (per les seves sigles, SLM) és també un element essencial a controlar en l'àmbit nacional. Efectivament, no podem obviar que la indústria de SLM viola el Codi establert per a la protecció de la llet materna- pel que tant organitzacions internacionals com la mateixa WABA criden a un control per part dels organismes de salut internacionals i dels governs, sobretot en la comercialització digital.

Per a una protecció i un suport constant cap a la lactància materna és necessària la participació de múltiples actors, tant governamentals com socials- convertint-lo en una responsabilitat compartida.

En l'àmbit dels sistemes de salut

Una desinformació per part dels sistemes de salut en molts països així com d'un suport eficaç comporta al fet que moltes famílies es decideixin pels sucedanis en comptes d'una alimentació a base de llet materna.

Continua havent-hi una clara violació del Codi per part de la indústria de sucedanis de llet materna- amb una promoció inadequada o fins i tot explotacions i donacions als països i els seus treballadors- i ajuntant aquest fet amb la falta de mesures legals implementades pels governs fa que hi hagi una promoció inadequada d'aliments per a bebès lactants.

La pandèmia no ha ajudat, ja que molts dels recursos que abans eren destinats al suport de la lactància ara s'empren en altres sectors, per la qual

cosa en l'actualitat els serveis pediàtrics o materns són de difícil accés o prestació. L'OMS ha estat clara en les seves recomanacions quant al fet que mares positives en COVID-19 puguin tenir un contacte directe o donar de pit als seus fills, encara que molts governs han implementat polítiques contradictòries.

És per això que WABA parla d'una "cadena efectiva" durant la durada de l'atenció continuada- a través d'una implementació de missatges coherents i les ajudes necessàries de les famílies amb bebès i sobretot bebès lactants. Aquesta iniciativa es fa especialment rellevant aquest any 2021, a l'ésser l'Any internacional dels treballadors sanitaris¹¹.

Aquesta implicació- tant quant a recerca com en formació- és essencial en el context de la COVID-19, ja que l'impacte de la pandèmia ha deixat molt vulnerable a famílies, i sobretot a mares lactants.

En l'àmbit de l'entorn laboral

Una protecció social adequada no és sempre accessible per a tots els pares i mares que treballen i tenen a fills menors- i sobretot, tots aquells pares amb bebès lactants.

En aquests casos en els quals no hi ha un suport real de la lactància materna en els llocs de treball- ja sigui perquè només es permeten 14 setmanes mínimes de baixa remunerada o per falta de programes de suport o fins i tot instal·lacions que permetin espais còmodes perquè les mares puguin donar de pit als seus fills. Davant aquestes situacions moltes famílies no tenen més remei que implementar una dieta amb sucedanis de la llet materna, la qual cosa comporta els seus respectius riscos.

¹¹ OMS. (2021). *El año internacional de los trabajadores sanitarios y asistenciales*. Organización Mundial de la Salud

Estudis fets per organitzacions internacionals demostren que una possible ampliació de la baixa per maternitat pot ajudar a ampliar la continuació de la lactància per a totes les mares treballadores, i un entorn favorable creat per les empreses que permeti compaginar d'una manera equitativa la vida familiar amb l'entorn laboral és una cosa indiscutiblement beneficiosa per a tots els involucrats.

Queda per tant molt clar que una correcta protecció social tant de pares com de mares és un esforç que ha de fer-se col·lectivament, tant per governs, com a empresaris i organitzacions laborals per a poder aconseguir solucions adequades per a protegir la maternitat i la paternitat.

En l'àmbit social i comunitari

Encara que s'han presentat obstacles en l'àmbit nacional, en l'àmbit del sistema de salut i en l'àmbit laboral, és important oblidar que una última barrera la presenten les societats i les comunitats. En molts països existeixen normes socials poc favorables a una lactància materna òptima- el que moltes vegades porta a una alimentació amb biberó des de primerenca edat o fins i tot una alimentació mixta.

Això es veu agreujat per les empreses d'aliments infantils, que a través d'una promoció general poden arribar a tenir una influència molt important cap a les comunitats, sobretot les especialment vulnerables.

Per a deixar la idea clara: els substituïts de la llet materna en si no són dolents, però una mala promoció, anant en contra del Codi i moltes vegades donacions o explotacions de succedanis en

uns certs països és el que organitzacions com WABA o fins i tot l'OMS denuncien i reproven.

Un suport no sols institucional, sinó també social és essencial per a una protecció necessària tant en l'àmbit diari com en el laboral.

Missatges coherents que informin i defensin la lactància són necessàries per a crear una major consciència col·lectiva sobre la importància del Codi Internacional de Comercialització de Succedanis de la Llet Materna i resolucions rellevants de l'Assemblea Mundial de la Salut així com la defensa dels drets de poder alletar i cuidar als fills.

És per tant indispensable que s'aconsegueixi un diàleg entre tots els actors involucrats i interessats per a poder crear un entorn social, en tots els àmbits possibles, favorable i còmode perquè les famílies puguin continuar donant el pit el temps que vulguin i sense haver de veure's obligats a decidir.

És per això que una constant protecció i defensa de la lactància materna és indubtablement, una responsabilitat compartida. És per tant indispensable que s'aconsegueixi un diàleg entre tots els actors involucrats i interessats per a poder crear un entorn social, en tots els àmbits possibles, favorable i còmode perquè les famílies puguin continuar donant el pit el temps que vulguin i sense haver de veure's obligats a decidir.

És per això que una constant protecció i defensa de la lactància materna és indubtablement, una responsabilitat compartida.

Ana Salas Vallvé,
equip de l'ANUE.

Referencias:

OMS. (2021). *El año internacional de los trabajadores sanitarios y asistenciales*. Organización Mundial de la Salud. <https://www.who.int/es/campaigns/annual-theme/year-of-health-and-care-workers-2021>

OPS. (2020). *Semana Mundial de la Lactancia Materna 2020*. Organización Panamericana de la Salud. <https://www.paho.org/es/campanas/semana-mundial-lactancia-materna-2020>

OPS. (2021). *Semana Mundial de la Lactancia Materna 2021*. Organización Panamericana de la Salud. <https://www.paho.org/es/campanas/campana-semana-mundial-lactancia-materna-2021>

Rodrigue, E. y Reeves, R.V. (2014, 10 Setembre). *Nursing opportunity class gaps in breastfeeding and policy changes*. Brookings. <https://www.brookings.edu/blog/social-mobility-memos/2014/09/10/nursing-opportunity-class-gaps-in-breastfeeding-and-policy-challenges/>

UNICEF. (2020, 27 abril). *Ventajas de la lactancia materna*. UNICEF. <https://www.unicef.org/colombia/historias/ventajas-de-la-lactancia-materna>

UNICEF. (2020). *Lactancia materna segura durante la pandemia de Covid-19*. UNICEF. <https://www.unicef.org/es/coronavirus/lactancia-materna-segura-durante-la-pandemia-covid19>

UNICEF. (2005). *Celebrating the Innocenti Declaration on the protection, promotion and support of breastfeeding*. UNICEF. <https://www.unicef-irc.org/publications/434-1990-2005-celebrating-the-innocenti-declaration-on-the-protection-promotion-and-support.html>

WABA (2021). *Protect Breastfeeding: A Shared Responsibility*. World Breastfeeding Week. World Alliance for Breastfeeding Action. https://worldbreastfeedingweek.org/2021/wp-content/uploads/2021/03/wbw2021_objectives.pdf

WABA. (2021). *World Breastfeeding Week*. World Alliance for Breastfeeding Action. <https://waba.org.my/wbw/>

WHO. (2019). *World Breastfeeding Week 2019*. World Health Organization. <https://www.who.int/news-room/events/2019/08/01/default-calendar/world-breastfeeding-week-2019>

Publicat per:

**Associació per a les
Nacions Unides
a Espanya**
United Nations Association of Spain

Amb el suport de:

**Generalitat
de Catalunya**